Charles, M. & Hiidenmaa, P. (toim.) 2001. Tietotyön yhteiskunta – kielen valtakunta. AFinLAn vuosikirja 2001. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaiuja nro 59. Jyväskylä. s. 32–60

▼▼▼▼

ENGLANNIN SUULLINEN KIELITAITO TRADENOMIOPINNOISSA

Anneli Airola

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

The purpose of the study is to investigate the level of English oral proficiency in BBA studies within the framework by Bachman and Palmer (1996). A further aim is to find a valid and reliable way of testing oral English. The subjects were 157 BBA students from North Karelia Polytechnic in Joensuu. For the instruments of assessment, oral tests were designed including two sub-tests: summarising an article and improvising a role-play. The results demonstrated that the first-year students' standard of oral skills was satisfactory, while the last-year students displayed a good level in the holistic assessment. The female subjects achieved higher grades than the male students. The results suggest that oral testing should be a natural part of English studies in BBA studies. An oral interview is recommended at the micro-level of testing because of its authenticity.

Keywords: testing oral skills, English for specific purposes, English oral proficiency

1 Johdanto

Kielitaito nähdään tänä päivänä Suomessa osana yleissivistystä sekä myös luonnollisena osana ammatillista osaamista. Kauppa kansainvälistyy, turismi lisääntyy, työvoiman liikkuvuus kasvaa eli kielitaitoa tarvitaan sekä työelämässä että vapaa-aikana. Lisääntyneet kansainväliset toiminnot lisäävät englannin kommunikointitarvetta. Kansainvälistyvässä maailmassa englannin kielestä on tullut lingua franca, yli 1000 miljoonaa ihmistä puhuu englantia, puolet heistä puhuu englantia ei-äidinkielenään. Sekä suullista että kirjallista kielitaitoa tarvitaan. Englannin opettajat pyrkivät pysymään ajan tasalla kieltenopetuksessa, mutta haaste on suuri. Haaste on erityisen suuri ammattikorkeakouluissa, joiden tehtävänä on kouluttaa opiskelijoita suoraan työelämän tarpeisiin.

Tämä tutkimus käsittelee ammattikorkeakouluopiskelijoiden englannin suullista kielitaitoa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa Joensuussa (Airola 2000). Kohteena ovat talouden ja hallinnon koulutusohjelmassa opiskelevat tradenomiopiskelijat, joille monille englannin suullinen kielitaito saattaa olla työssä menestymisen edellytys. Ammattikorkeakoulujen kieltenopetuksen tulisi kohdata työelämän tarpeet. Työelämän kielitaitotarpeita on kartoitettu useissa tarvekartoituksissa, joista tuorein on Prolang-tutkimus vuodelta 1999 (M.Huhta 1999). Prolangin tulokset osoittivat, että toimihenkilöiden suurimmat puutteet englannin kielessä ovat juuri puhutussa kielessä, kun taas vahvuuksina mainitaan englannin kielen lukeminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen.

Kohdatakseen kansainvälistyvän työelämän englannin kielitaitovaatimukset tradenomiopiskelijoilla on 140 opintoviikon opinnoista pakollista englantia 4 opintoviikkoa eli 5,6 % tradenomitutkintoon vaadittavista opinnoista. Koska ammattikorkeakoulut voivat itsenäisesti päättää mm. kieliopinnoista, pakollisten englannin opintojen määrä ei välttämättä ole yhtä pieni muissa ammattikorkeakouluissa. Opiskelijoilla on mahdollisuus valita englannin valinnaisopintojaksoja, jota mahdollisuutta opiskelijat hyödyntävät runsaasti. Opintojen päättövaiheessa olevista opiskelijoista tässä tutkimuksessa lähes 40 % oli opiskellut englantia yli 7 opintoviikon verran.

2 Kielitaito

Bachmanin ja Palmerin (1996) kielitaitomalli valittiin tutkimuksen viitekehykseksi, koska se on tähän astisista malleista laajin ja monipuolisin (kuvio 1). Kyseisen mallin mukaan kielen käyttöön ei vaikuta pelkästään kielitaito, vaan myös opiskelijoiden yleistieto, persoonalliset ominaisuudet sekä emotionaaliset seikat.

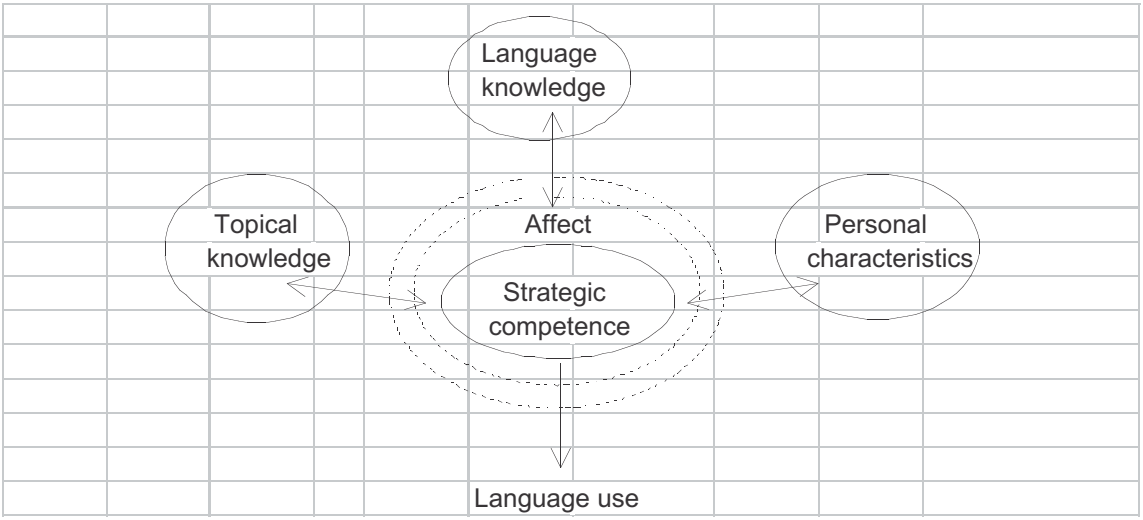

Kuvio 1. Kielitaito: Bachman and Palmer (1996, 63).

2.1 Business English

Englannin suullinen kielitaito tradenomiopinnoissa tulee liittää käsitteeseen Business English (BE), joka puolestaan kuuluu käsitteeseen English for Specific Purposes (ESP). Kommunikatiivisen kompetenssin alkuvaiheissa 1970- ja 1980-luvuilla huomio kieliopinnoissa siirtyi kielen muodollisista piirteistä todelliseen kielen käyttöön kommunikaatiotilanteissa. Mm. Widdownsonin tutkimukset (1978) osoittivat, että puhutussa ja kirjoitetussa kielessä on eroja, samoin kuin kielenkäytössä eri konteksteissa. Hutchinson ja Wa-

ters (1987:7) uskoivatkin, että jos kielen käyttö on erilaista eri tilanteissa, täytyy olla mahdollista määritellä erityistilanteiden edellyttämät kielen piirteet. Näiden erityispiirteiden tulee olla pohjana englannin kurssien suunnittelulle.

Perinteinen ESP-tutkimus keskittyi kirjoitettuun kieleen. Vanhin osa-alue on terminologia, joka vielä 2000-luvullakin on ESP:n luonteenomainen piirre. ESP:n rooli on vahvasti instrumentaalinen: opiskelijat tarvitsevat ESP:tä pystyäkseen toimimaan ammatillisissa tilanteissa (Mackay & Mountford 1978, Yates 1977, Hutchinson & Waters 1987). Business English (BE) oli kasvavin ESP:n osa-alue 1990-luvulla (St John 1996). BE (Business English) määritellään

Taulukko 1. Tilanteet, joissa tarvitaan suullista BE:n taitoa.

Liike-elämän tilanteet		
(Ellis ja Johnson 1994:89)	St John 1996:6)	Mehtäläinen 1987, M.Huhta 1997, Prolang 1999)
Kokoukset ja keskustelut	Puhelinkeskustelut	Itsestä ja työstä puhuminen
Tietojen antaminen	Sosiaaliset tilanteet	Matkustaminen
Puhelinkeskustelut	Kokoukset	Sosiaaliset tilanteet, esim. esittelyt, small talk, ruokailu
Sosiaaliset tilanteet	Esitykset	Puhelinkeskustelut, esim. viestien vastaanotto, tiedusteluihin vastaaminen
	Neuvottelut	Vierailut: isäntänä toimiminen, osallistuminen vierailuihin
		Prosessin tai työmenetelmän kuvaus
		Keskustelut toimituksista/asennuksista
		Uuden työntekijän opastaminen
		Esitykset ja puheet, esim. yritys- tai tuote-esittely, messut
		Kokoukset ja neuvottelut

useissa yhteyksissä Ellisin ja Johnsonin sanoin (1994): BE eroaa muista ESP:n alueista siinä, että BE:ssä yhdistyy sekä erityis- että yleiskieli. Yhä enemmän yhtäläisyyksiä löydetään BE:n ja GE:n (General English) välillä.

Tilanteet, joissa suullista englantia BE:n alueella tarvitaan, edellyttävät sekä ammatillisen että yleiskielen hallintaa. Taulukossa 1 esitetään ne BE:n tilanteet, joissa suullista kielitaitoa tarvitaan. Taulukkoon on otettu mukaan kaksi ulkomaista (Ellis & Johnson 1994, St John 1996) sekä kolme kotimaista (Mehtäläinen 1987, M. Huhta 1997, Prolang 1999) kartoitusta.

Kuten taulukosta käy ilmi, kansainvälisissä ja suomalaisissa tutkimuksissa valitsee yksimielisyys niistä avaintilanteista, joissa suullista kielitaitoa eniten tarvitaan. GE:n (General English) rooli painottuu erityisesti sosiaalisissa tilanteissa, joissa mm. small talkin merkitys tulee esille. Puhelintilanteita voidaan pitää aivan omana keskeisenä liike-elämän tilanteena, jota lähes kaikki liike-elämässä työskentelevät tarvitsevat. Puhutun sanan merkitys on suurempi kuin muissa interaktiivissa tilanteissa, koska kommunikaatiossa ei ole mahdollista käyttää hyväksi esim. non-verbaalista viestintää tai piirtoheitintä (Ellis & Johnson 1994). Kokousten osa-alue on laaja käsittäen muodolliset ja epäviralliset kokoukset, neuvottelut ja keskustelut. Suulliset taidot ovat tärkeitä, mutta kuunteleminen on myös keskeinen taito onnistuneelle osallistumiselle. Hyvän kielitaidon lisäksi osallistujien tulisi olla selvillä kulttuurienvälisestä kommunikaatiosta, mm. kokousten muodollisuuden aste vaihtelee eri kulttuureissa. Prolang-kartoituksen (M. Huhta 1999) tulosten mukaan kokoukset ja neuvottelut edustavat yhtä vaativimmista suullisista tilanteista suomalaisessa liike-elämässä.

Yleisenglannin (GE) suullisen kielitaidon piirteet koskevat myös liikekieltä: tyypillisiä puhutun kielen piirteitä molemmissa on yksinkertaistaminen, ellipsin käyttö, tavanomaisten fraasien käyttö ja keinot voittaa aikaa puhumiseen. Lisäksi BE:ssä korostuu taito kuunnella ja tehdä kysymyksiä ja vuoron vaihto.

2.2 Lähtökohdat suullisen englannin opetukselle

Työelämässä tehdyt tutkimukset antavat pohjaa BE:n suullisen kielitaidon opetuksen suunnittelulle. Kielikartoitusten tekeminen Suomessa aloitettiin 1970-luvulla. Työelämätilanteiden kartoitus koettiin erityisen tärkeäksi 1980-luvulla, ja 1990-luvun nopea kansainvälistyminen toi uusia tarpeita kielikartoitukselle. 1970-luvun tutkimukset (mm. Kurtén 1971, Roininen 1972, Kosonen & Roininen 1975) osoittivat, että kielitaidon tarve oli lisääntymässä työelämässä. Tutkimuksissa kävi ilmi, että suullisen kielitaidon osaaminen oli riittämätöntä. 1980-luvun tutkimukset osoittivat, että englannin osuus oli kasvamassa (mm. Mehtäläinen 1987). Prolang-kartoituksen (M. Huhta 1999) mukaan suurimmat puutteet liike-elämän kielitaidossa olivat suullisessa kielitaidossa ja liian harvojen kielten osaamisessa. Takalan (1998a) mukaan uuden vuosituhannen haasteet kieltenopetuksessa ovat suullinen kielitaito ja kulttuurien välinen viestintä.

3 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen opiskelijoiden englannin suullinen kielitaito on tradenomiopintojen alkaessa ja päättyessä ja mitkä ovat opiskelijoiden vahvuudet ja heikkoudet suullisessa kielitaidossa. Tutkimuksessa selvitettiin myös mahdollisia suullisen kielitaidon eroja mies- ja naisopiskelijoiden välillä. Lisäksi tavoitteena oli tutkia, miten englannin suullinen kielitaito liittyy opiskelijoiden ikään, aikaisempiin opintoihin ja työkokemukseen.

4 Menetelmät

4.1 Koehenkilöt

Tutkimuksessa oli mukana 157 tradenomiopiskelijaa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta Joensuusta. Opiskelijoista 87 oli ensimmäisen vuoden opiskelijaa, jotka olivat aloittaneet tradenomiopinnot syksyllä 1997, ja 70 opiskelijaa oli opintojensa loppuvaiheessa (kolmas tai neljäs vuosi). Ensimmäisen vuoden opiskelijoista oli 47 naisopiskelijaa ja 40 miesopiskelijaa. Viimeisen vuoden opiskelijoista 53 oli naispuolista ja 17 miespuolista.

4.2 Testit

Opiskelijoiden suullinen kielitaito testattiin suullisin testein. Suullisia testejä suunnitellessa huomiota kiinnitettiin Bachmanin (1990:356-357) kahteen hyvän kielitestin vaatimukseen: 1) testitehtävien tulee muistuttaa todellisen elämän kielenkäytön tilanteita ja 2) testitehtävien tulee edustaa kommunikatiivista kielen käyttöä. Tavoitteena oli, että opiskelijoilla tulisi olla tunne, että he osallistuvat luonnolliseen keskusteluun. Tämän vuoksi testaustavaksi valittiin kasvokkain tapahtuva testaus kielistudiotestauksen sijasta.

Ensimmäisen vuoden opiskelijat testattiin heti tradenomiopintojen alkuvaiheessa syyskuussa 1997. Sen vuoksi ensimmäisen vuoden opiskelijoiden testi edusti yleisenglantia, kun taas viimeisen vuoden opiskelijoiden testissä pääpaino oli liike-englannilla. Jos testauksessa käytetään vain yhtä menetelmää, testi saattaa suosia joitakin opiskelijoita ja haitata toisia (Takala 1998b: 285). Sen tähden testaustavoiksi valittiin sekä interaktiivinen ja ei-interaktiivinen menetelmä: artikkelin referoiminen edusti ei-interaktiivista menetelmää ja roolipeli interaktiivista menetelmää. Artikkelin referoimista ei ole kovinkaan paljon kuvailtu kansainvälisessä testauskirjallisuudessa. Se on kuitenkin mainittu kommunikatiivisena aktivi-

teettina Yleiseurooppalaisessa viitekehyksessä Common European Framework of Reference for Language Teaching and Learning (Huttunen & Huttunen 1998:192). Mm. Salevan (1997) käsityksen mukaan artikkelin referoiminen on menetelmä, joka pystyy hyvin testaamaan opiskelijoiden kielenkäytön sujuvuutta, ääntämistä, rakenteiden ja sanaston hallintaa. Artikkelien, jotka oli valittu ensimmäisen vuoden opiskelijoille, arveltiin kiinnostavan opiskelijoita, mm. Michael Jacksonin konsertti (liite 1), Hard Rock Cafeiden toiminta, Adidaksen ja Niken mainonta. Viimeisen vuoden opiskelijoiden artikkelit käsittelivät työvoiman puutetta tulevaisuudessa (liite 2), Internetissa shoppailua ja GSM-puhelimia.

Toisessa testausosiossa käytettiin roolipeliä, joka on paljon käytetty suullisen kielitaidon testausmenetelmä sekä kansainvälisesti että kansallisesti, esim. Occupational English Test käyttää tätä menetelmää (McNamara 1996:91). Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden roolipelien aiheiden katsottiin olevan tyypillisiä GE:n tilanteita: asuminen Suomessa, musiikki, koulujärjestelmä, urheilu, ruoka (kaksi esimerkkiä liitteessä 3). Viimeisen vuoden opiskelijoiden roolipelit edustivat yritysesittelyjä: Finnair (liite 4), Rautaruukki, Sonera. Yritysesittelyt valittiin roolipelin aiheiksi, koska ne edustavat tyypillisiä kommunikatiivisia suullisen BE:n tilanteita. Opiskelijat toimivat yrityksen edustajina ja testaaja yrityksen vieraana.

4.3 Arviointikriteerit

Arviointikriteerit johdettiin kielitaidon osa-alueista: kieliopillinen, tekstuaalinen, funktionaalinen ja sosiolinguistinen (Bachman & Palmer 1996). Kaksi testiä arvioitiin yhtenä testinä. Sekä holistista että analyyttista arviointia käytettiin, jotta pystyttiin saamaan yleiskäsitys opiskelijoiden suullisesta kielitaidosta ja jotta pystyttiin saamaan selville opiskelijoiden suullisen kielitaidon vahvuudet ja heikkoudet. Holistinen arviointi annettiin välittömästi testin jälkeen itsenäisenä arvosanana, kun taas analyyttinen arviointi pohjautui videointiin. Holistinen arvosana ei siis ollut analyyttisten arvioiden keskiarvo (ks A.Huhta 1993:149-155).

Analyyttisen arvion kriteerit edustivat suullisen kielitaidon keskeisiä osa-alueita: ääntäminen, rakenteet, sanasto ja sujuvuus, jotka ovat lähes kaikissa kansainvälisissä testeissä käytettyjä arviointikriteereitä. Lisäksi kriteeriksi valittiin keskustelutaito, jotta pystyttäisiin arvioimaan koheesiota ja retorista kompetenssia sekä sosiolingvististä kompetenssia. Arviointiastekkona käytettiin ammattikorkeakouluopinnoissa käytettävää asteikkoa 1 - 5. Holistista ja analyyttista arviointia varten laadittiin kirjalliset tasokuvaukset.

4.4 Testien toteutus

Ensimmäisen vuoden opiskelijat testattiin tradenomiopintojen alkaessa syyskuun alussa 1997. Opiskelijat valitsivat parin itselleen testausta varten. Testausajankohtana he aloittivat testin kirjastotilassa, jossa he saivat referoitavan artikkelin kahtena kappaleena. Ohjeeksi annettiin, että opiskelijoilla on viisi minuuttia aikaa tutustua artikkeliin ja sen jälkeen heidän tehtävänä on referoida artikkelin sisältö testaajalle. Opiskelijat saivat tehdä merkintöjä kopioihin. Viisiminuuttisen jälkeen testi aloitettiin lämmittelykysymyksillä, jonka jälkeen opiskelijat referoivat artikkelin. Jotkut parit olivat jakaneet artikkelin, jotkut taas vuorottelivat referoinnissa. Referoinnin jälkeen keskusteltiin testaajan kanssa artikkelin sisällöstä. Sen jälkeen opiskelijoille annettiin A/B -roolit ja he saivat tutustua tehtävänantoon parin minuutin ajan. Testaajan tehtävänä oli vain kuunnella opiskelijoiden suorituksia; vain muutaman kerran apua tarvittiin. Koko testi kesti 25 minuuttia.

Viimeisen vuoden opiskelijoiden testaus suoritettiin samojen periaatteiden mukaisesti maalis-huhtikuussa 1998. Toinen testaaja arvioi 16 suoritusta. Analyyttista arviointia varten 30 testiä litteroitiin. Opiskelijat täyttivät myös kyselylomakkeen, jossa kartoitettiin opiskelijoiden taustakoulutusta, englannin kielen käyttöä työ/harjoittelupaikoissa sekä pyydettiin opiskelijoiden itsearviointia englannin suullista kielitaidosta.

5 Tulokset

Suullisten testien perusteella arvioitiin ensimmäisen vuoden ja viimeisen vuoden tradenomiopiskelijoiden englannin suullinen kielitaito sekä holistisesti että analyyttisesti. Analyyttisessa arvioinnissa käytetyt kriteerit olivat ääntäminen, sanasto, rakenteet, sujuvuus ja keskustelutaito.

5.1. Ensimmäisen vuoden ja viimeisen vuoden tradenomiopiskelijoiden englannin suullinen kielitaito

Opiskelijoiden suoritusten keskiarvot, keskihajonnat ja t-arvot nähdään taulukossa (sivu 42).

Taulukon 2 mukaan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden keskiarvo holistisessa arvioinnissa oli 2.77, kun taas viimeisen vuoden opiskelijat suoriutuivat paremmin (3.14). Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vahvin osa-alue analyyttisessa arvioinnissa oli ääntäminen (3.11) ja heikoin rakenteet (2.55). Viimeisen vuoden opiskelijoiden vahvin alue oli keskustelutaito (3.54), ja heikoin rakenteet (2.89). T-arvojen mukaan tilastollisesti merkitsevät erot olivat sujuvuudessa ja keskustelutaidossa viimeisen vuoden opiskelijoiden eduksi.

Kyselylomakkeessa opiskelijat arvioivat omaa englannin suullista kielitaitoaan (asteikko 1 - 5). Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden itsearvioinnin keskiarvo oli 2.98 (2.77 testissä) ja viimeisen vuoden opiskelijoiden keskiarvo 3.36 (3.14 testissä). Vaikkakin opiskelijoiden itsearvioinnin keskiarvot olivat korkeammat kuin testien keskiarvot, itsearvioinnit korreloivat tilastollisesti erittäin merkitsevästi holistisen arvioinnin kanssa (ensimmäisen vuoden opiskelijat r=.60, p=.000, viimeisen vuoden opiskelijat r=.68, p=.000).

Opiskelijat arvioivat kyselylomakkeessa myös englannin suulli-

Taulukko 2. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden (n=87) ja viimeisen vuoden opiskelijoiden (n=70) englannin suullisen testauksen keskiarvot, keskihajonnat ja t-arvot.

	Ensimmäisen vuoden opiskelijat		Viimeisen vuoden opiskelijat			
	Keski-arvo	SD	Keski-arvo	SD	T-arvo	Merkitsevyys
Holistinen arviointi	2.77	1.03	3.14	.98	-2.31	.022*
Ääntäminen	3.11	.88	3.39	.94	-.19	.065ns
Sanasto	2.78	1.05	3.13	1.10	-.20	.046*
Rakenteet	2.55	1.02	2.89	1.04	-2.02	.045*
Sujuvuus	2.62	1.09	3.14	1.16	-2.90	.004**
Keskustelutaito	3.01	1.08	3.54	1.03	-3.12	.002**

*** tilastollisesti hyvin merkitsevä (≤ 001)

** tilastollisesti merkitsevä (≤ 01)

* tilastollisesti lähes merkitsevä (≤ 05)

ns tilastollisesti ei merkitsevä (p>.05)

sen kielitaidon heikkouksia. He valitsivat kyselylomakkeen listasta kolme keskeisintä heikkoutta. Taulukossa 3 nähdään opiskelijoiden itsearvioimat suullisen kielitaidon heikkoudet. Prosenttiosuuksiin on laskettu opiskelijat, jotka ovat arvioineet kyseisen alueen yhdeksi kolmesta heikkoudestaan.

Suurimmat puutteet opiskelijoiden itsearvioinnin mukaan olivat sanasto ja harjoituksen puute. Lisäksi noin puolet opiskelijoista tun-

si sanojen vain katoavan. Ilmeisesti sanastollisen kompetenssin puute tuottaa opiskelijoille turvattomuuden tunteen ja johtaa sen tähden kommunikaatiohäiriöön (Hurtado 1998:176). Itsearvioinnissa opiskelijat valitsivat englannin suullisen kielitaidon keskeisimmät heikkoudet. Alueita, joita opiskelijat eivät olleet valinneet heikkouksiksi, voitaneen pitää vähemmän ongelmallisina opiskelijoille. Taulukon 3 mukaan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vähemmän ongelmallisia osa-alueita olivat ymmärtäminen, kulttuurinen tietous ja ääntäminen, ja viimeisen vuoden opiskelijoilla alueet puolestaan olivat ääntäminen ja ymmärtäminen. Heillä ei myöskään ollut virheiden pelkoa puhuessa.

Taulukko 3. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden (n=87) ja viimeisen vuoden opiskelijoiden (n=70) englannin suullisen kielitaidon heikkoudet.

Alue	Ensimmäisen vuoden opiskelijat		Viimeisen vuoden opiskelijat	
	Keskeisimmät heikkoudet	ei ollenkaan	Keskeisimmät heikkoudet	ei ollenkaan
Sanasto	54.0	46.0	62.8	37.1
Ääntäminen	19.5	80.5	7.2	92.9
Small talk	26.3	73.6	27.2	72.9
Rakenteet	34.4	65.5	22.8	77.1
Kulttuurinen tietous	14.9	85.1	17.2	82.9
Virheiden pelko	29.7	70.1	14.3	85.7
Harjoituksen puute	60.9	39.1	58.6	41.4
Sanat katoavat	43.6	56.3	58.6	41.4
Ymmärtäminen	9.1	90.8	8.6	91.4
Muut	1.1	98.9	18.5	81.4

5.2. Mies- ja naisopiskelijoiden englannin suullinen kielitaito

Tutkimuksen tavoitteena oli myös tutkia, onko mies- ja naisopiskelijoiden englannin suullisessa kielitaidossa eroja. Seuraavissa taulukoissa 4 ja 5 esitetään ensimmäisen ja viimeisen vuoden mies- ja naisopiskelijoiden tulokset englannin suullisessa testauksessa.

Taulukko 4. Ensimmäisen vuoden miesopiskelijoiden (n=40) ja naisopiskelijoiden (n=47) keskiarvot, keskihajonnat ja t-arvot englannin suullisessa testauksessa.

	Ensimmäisen vuoden opiskelijat					
	Miehet		Naiset			
	Keskiarvo	SD	Keskiarvo	SD	T-arvo	Merkitsevyys
Holistinen arviointi	2.60	1.03	2.91	1.02	-1.43	.157ns
Ääntäminen	2.90	.98	3.30	.75	-2.14	.035*
Sanasto	2.65	1.10	2.89	1.01	-1.08	.283ns
Rakenteet	2.23	.92	2.83	1.03	-2.87	.005**
Sujuvuus	2.50	1.06	2.72	1.12	-.95	.344ns
Keskustelutaito	2.95	1.11	3.06	1.07	-.49	.628ns

Taulukon mukaan ensimmäisen vuoden miesopiskelijoiden keskiarvot olivat tyydyttäviä (arvosana 2). Heidän vahvin osa-alueensa oli keskustelutaito (2.95) ja heikoin rakenteet (2.23). Ensimmäisen vuoden naisopiskelijat suoriutuivat parhaiten ääntämisessä (3.30). Heidän heikoin osa-alueensa oli sujuvuus (2.72). Viimeisen vuoden miesopiskelijoilla oli parhain keskiarvo ääntämisessä ja keskuste-

Taulukko 5. Viimeisen vuoden miesopiskelijoiden (n=17) ja naisopiskelijoiden (n=53) keskiarvot, keskihajonnat ja t-arvot englannin suullisessa testauksessa.

	Viimeisen vuoden opiskelijat					
	Miesopiskelijat		Naisopiskelijat			
	Keskiarvo	SD	Keskiarvo	SD	T-arvo	Merkitsevyys
Holistinen arviointi	3.00	1.22	3.19	.88	-.70	.488ns
Ääntäminen	3.35	1.06	3.40	.91	-.1	.870ns
Sanasto	2.88	1.41	3.21	.99	-1.06	.293ns
Rakenteet	2.35	1.06	3.06	.99	-2.51	.014*
Sujuvuus	3.12	1.50	3.15	1.05	-.10	.919ns
Keskustelutaito	3.35	1.32	3.60	.93	-.87	.387ns

lutaidossa (3.35) ja heikoin rakenteissa (2.35). Naisopiskelijoiden vahvin osa-alue oli keskustelutaito (3.60) ja heikoin myös rakenteet (3.06).

Naisopiskelijat suoriutuivat suullisissa testeissä miesopiskelijoita paremmin. Yli puolet ensimmäisen vuoden miesopiskelijoista sai alhaisen arvosanan 1 tai 2. Arvioitaessa mies- ja naisopiskelijoiden suullista kielitaitoa, tulokset ovat paljolti samansuuntaisia kuin monet peruskoululaisten ja lukiolaisten keskuudessa tehdyt kielitaidon tutkimukset, mm. Kristiansenin (1990), Pasasen ja Hietasen (1994) ja Salevan (1997) tutkimuksissa naisopiskelijat saivat miesopiskelijoita paremmat tulokset kielitaidon testauksessa.

5.3 Englannin suullinen kielitaito suhteessa opiskelijoiden aikaisempiin opintoihin, työkokemukseen ja ikään

Ylioppilaspohjan omaavat opiskelijat saivat parempia tuloksia (keskiarvo 3.09) kuin opiskelijat, joilla oli merkonomikoulutus (keskiarvo 2.58) tai muu ammatillinen koulutus (keskiarvo 2.40). Tämä oli odotettuakin; onhan ylioppilailla takanaan huomattavasti laajemmat kieliopinnot kuin pelkän ammatillisen koulutuksen omaavilla. Korreloitaessa suullisen testin holistista arvosanaa opiskelijoiden aikaisempaan englannin arvosanaan, korrelaatio oli hyvin vaatimaton (r=.36, p=.000). Tämä saattanee osoittaa, että opiskelijoiden aikaisemmissa arvosanoissa kielitaidon muilla osa-alueilla, mm. kirjoittamisella ja lukemisella, on ollut enemmän painoarvoa englannin arvosanaan kuin suullisella kielitaidolla. Vaikka ylioppilaskirjoituksissa ei olekaan suullista osiota, ylioppilaskirjoitukset on suunniteltu mittaamaan yleiskielitaitoa. Tässä tutkimuksessa ylioppilaskirjoitusten englannin arvosanan ja suullisen testin holistisen arvosanan väliset korrelaatiot olivat melko vaatimattomia (r=.50, p=.000). Korrelaatio oli erityisen alhainen ylioppilaskokeiden arvosanan ja keskustelutaidon välillä (r=.28, p=.002). Vaikka suullinen kielitaito ja yleiskielitaito ovat luonnollisesti yhteyksissä toisiinsa, lienee suullista kielitaitoa, erityisesti keskustelutaitoa, vaikea mitata kirjoitetuilla testeillä.

Ne viimeisen vuoden opiskelijat, jotka olivat tarvinneet paljon suullista englantia työssään saivat testissä hyvät tulokset (keskiarvo 4.17), vaikkakin kävi ilmi, että oli täysin mahdollista saada erittäin hyvä tulos testissä, vaikkei ollutkaan käytännön kokemusta suullisen englannin käytöstä: 27 viimeisen vuoden opiskelijasta, jotka saivat arvosanan 4 tai 5, kaksi ei ollut tarvinnut suullista englantia lainkaan työssään.

Opiskelijoiden iän ja holistisen arvioinnin välinen korrelaatio oli vaatimaton (r=-.01, p=.881), eikä myöskään lukion sijainnilla (kaupunki/maaseutu) ollut merkitystä (r=-.03, p=677).

5.4 Testien validiteetti ja luotettavuus

5.4.1 Validiteetti

Kun testejä suunnitellaan, on ensiarvoisen tärkeää kiinnittää huomiota validiteettiin ja luotettavuuteen. Validiteetissa huomio kiinnitettiin ensin sisällön validiteettiin. Sekä ensimmäisen että viimeisen vuoden opiskelijoiden testejä suunniteltaessa käytettiin tässä tutkimuksessa kuviteltua opetussuunnitelmaa, koska ei lukioissa eikä ammattikorkeakouluissa ole määriteltyä, yhteistä opetussuunnitelmaa. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden testit käsittelivät jokapäiväisiä, sosiaalisia tilanteita, kun taas viimeisen vuoden opiskelijoiden testeissä keskityttiin liike-elämän tilanteisiin. Viimeisen vuoden opiskelijoiden testejä suunniteltaessa otettiin työelämän vaatimukset huomioon, kuten mm. McNamara (1996) suosittelee.

Usein suullinen testaustilanne hermostuttaa opiskelijoita, eivätkä he ehkä pysty tuomaan esille suullista kielitaitoaan parhaimmalla mahdollisella tavalla. Jos testaustilanne on tuttu luokkahuonetilanteista, testaus ei ehkä hermostuta opiskelijoita niin paljon (ks esim. Oller 1979). Kuitenkin osoittautui, että joillakin opiskelijoilla oli ollut hyvin vähän, jos lainkaan, suullisia harjoitustilanteita aikaisemmissa opinnoissaan. Näin ollen sisältövaliditeetin tämä osa-alue ei toteutunut.

Testaustulosten vertaaminen muihin vastaaviin testeihin olisi ollut mielenkiintoista, mutta ammatillisesta koulutuksesta eikä korkeakoulutuksesta löytynyt vastaavia testejä.

Sekä interaktiivisia että ei-interaktiivisia menetelmiä käytettiin, jotta testeistä saataisiin mahdollisimman valideja ja luotettavia. Testit toimivat hyvin, samoin arviointikriteerit. Ääntämisessä ei kiinnitetty huomiota pelkästään yksittäisten äänteiden ääntämiseen, vaan myös suprasegmentalisiin piirteisiin. Sanaston osa-alueella 25-minuuttisessa testissä ei ollut mahdollista testata opiskelijoiden sanavaraston laajuutta, vaan huomio kiinnitettiin sanaston tarkkuuteen ja sopivuuteen. Rakenteissa huomiota kiinnitettiin aikamuotojen käyttöön, kolmannen persoonan verbimuotoon sekä kysymysten

muodostamiseen. Sujuvuudessa luonnollinen nopeus ja tempo olivat arvioinnin kohteina, ja keskustelutaidossa arvioitiin keskustelun aloittamista, ylläpitämistä ja lopettamista.

5.4.2 Luotettavuus

Suulliset testit kielistudiossa olisivat todennäköisesti antaneet luotettavampia tuloksia kuin face-to-face testit. Kielistudiossa kaikille opiskelijoille voidaan antaa täsmälleen sama ohjeistus ja samat kysymykset. Kasvokkain tapahtuvassa testaustilanteessa testaaja ei pysty, vaikka kuinka haluaisi, kohtelemaan kaikkia testattavia samalla tavalla. Näissä testeissä interaktiota pidettiin tärkeänä tekijänä, minkä vuoksi valittiin kasvokkain tapahtuva testaus. Testaajan rooli on vaativa kasvokkain tapahtuvassa testauksessa. Testaaja on vastuussa positiivisen ilmapiirin luomisesta, hänen on valittava relevantit testausaiheet, hänen tulee pystyä puhumaan mitä erilaisimmista nuoria kiinnostavista aiheista ja tietenkin hänellä tulee olla erinomainen kielitaito. Testaajalla on vastuu laatia sellaiset testit ja toteuttaa testit sellaisella tavalla, että opiskelijoiden kielitaito on tärkein testitulokseen vaikuttava tekijä. Näissä testeissä samantasoisten roolipelien laatiminen ei tuottanut ongelmia, mutta sen sijaan samantasoisten artikkelien valinta osoittautui vaikeaksi.

Testiolosuhteiden tulisi olla samanlaiset, mikä käytännössä kasvokkain tapahtuvassa testauksessa on lähes mahdotonta. Testaushuone voi toki olla sama kaikissa testeissä, mutta esim. ajankohdalla lienee vaikutusta testissä suoriutumiseen. Päivän ensimmäisissä ja viimeisissä testeissä ei ainakaan testaaja ollut näissä testeissä parhaimmillaan.

Toinen arvioija arvioi luotettavuuden vuoksi 16 suoritusta. Hän katsoi kymmenen opiskelijan suoritukset videolta ja oli paikalla kuudessa testaustilanteessa. Hänen mukaansa arviointi oli helpompaa kun oli paikan päällä arvioimassa suorituksia videoarviointiin verrattuna.

6 Pohdinta

Tradenomiopintojen tavoitteena on kouluttaa opiskelijoita kansallisiin ja kansainvälisiin ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, ja englannin opintojen tavoitteena on opettaa opiskelijoille työssä tarvittavia kommunikointitaitoja. Onko viimeisen vuoden opiskelijoiden englannin suullinen kielitaito riittävä kohtaamaan nuo haasteet? Työelämän kielitaidon tarvekartoitukset osoittavat, että suurin tarve on puhutussa kielessä. Tradenomiopiskelijoiden suullisen kielitaidon vertaaminen työssä olevien tradenomien tarvitsemaan kielitaitoon ei ole mahdollista, koska ei ole vielä olemassa tietoa, millaista kielitaitoa tradenomit työssään tarvitsevat. Myöskään testitulosten vertaaminen muihin vastaaviin testeihin ei ole mahdollista, koska vastaavia tutkimuksia ei ole tehty.

Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää validi ja luotettava suullisen englannin testaustapa tradenomiopintoihin. Luotettavuutta ja validiteettia pidettiin keskeisinä näissä testeissä, vaikka Bachman ja Palmer (1996:19) huomauttavatkin, että luokkahuonetestissä voidaan kiinnittää enemmän huomiota autenttisuuteen ja interaktiivisuuteen, kun taas makrotason testeissä on tärkeää saavuttaa mahdollisimman korkea luotettavuus ja validiteetti.

Näiden testien perusteella suositellaan edelleen kasvokkain tapahtuvaa testausta, vaikkakin kielistudiotestaus olisikin huomattavasti vähemmän aikaa vievää. Kielistudiotestaus voitaisiin toteuttaa 45 minuutissa niiden 30 tunnin sijasta, joka näiden testien toteuttamiseen kului. Kielistudiotestauksesta puuttuu kuitenkin tärkeä elementti - interaktio. Yksi suullisen testauksen tavoitteista tulisikin olla valmistaa tradenomiopiskelijoita tulevaisuudessa kohdattaviin liike-elämän tilanteisiin.

Jos suullista kielitaitoa opetetaan, sitä tulee myös testata. Tämän tutkimuksen suulliset testit osoittautuivat melko onnistuneiksi ja niin ollen suullista testausta voidaan edelleen laajentaa tradenomiopinnoissa. Suullisen kielen luonteenomaisia piirteitä, ääntämistä, sujuvuutta ja keskustelutaitoa, ei voida mitata kirjallisin testein. Palautteen antaminen opiskelijoille heidän suorituksistaan saattaa luoda positiivista suhtautumista suulliseen testaukseen

(Bachman & Palmer 1996). Onnistunut arviointi riippuu pitkälti testaajien taidoista ja kyvyistä (Saville & Hargreaves 1999:48). Lisäkoulutus opettajille olisikin välttämätöntä suullisen testauksen alueella. Suullisen testauksen järjestäminen opiskelijoille vuosittain tradenomiopinnoissa olisi suositeltavaa. Tämä antaisi opiskelijoille mahdollisuuden seurata omaa kehittymistään. Myös itsearviointia tulisi edelleen kehittää.

Aldersonin ja Bachmanin (2000:ix) mukaan ESP:n alueella on ollut hyvin vähän testaustutkimusta. Tulevaisuudessa kuitenkin arviointiin tullaan kiinnittämään yhä enemmän huomiota, onhan ESP-testauksella Douglasin (2000:282) mukaan rikas ja dynaaminen tulevaisuus.

Lähteet

Airola, A. 2000. *Towards Internationalisation. English Oral Proficiency in BBA Studies at North Karelia Polytechnic*. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 55.

Alderson, J.C. & Bachman L.F. 2000. Editors' Preface. Teoksessa D.Douglas *Assessing Language for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press. ix-x.

Bachman, L.F. 1990. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press.

Bachman, L.F. & Palmer A.S. 1996. *Language Testing in Practice: Designing and Developing Useful Language Tests*. Oxford: Oxford University Press.

Douglas, D. 2000. *Assessing Languages for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ellis, M. & Johnson, C. 1994. *Teaching Business English*. Oxford: Oxford University Press.

Huhta, A. 1993. Suullisen kielitaidon arviointi. Teoksessa S.Takala (toim.) *Suullinen kielitaito ja sen arviointi*. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B. Teoriaa ja käytäntöä 77.ss. 143-225.

Huhta, M. 1997. *The Dynamics of Language Training - from an Element of Cost to an Investment in Communication*. Tutkimus 1/1997. Helsinki:Opetushallitus.

Huhta, M. 1999. *Language/Communication Skills in Industry and Business*. Report for Prolang/Finland. Helsinki: National Board of Education.

Hurtado, C.J. 1998. Lexical Hierarchies as a Strategy of Teaching Vocabulary. Teoksessa W.Gewehr (toim.) *Aspects of Modern Language Teaching in Europe*. London: Routledge. 176-189.

Hutchinson, T. & Waters, A. 1987. *English for Specific Purposes, a Learning-centred Approach*. Glasgow: Cambridge University Press.

Huttunen, I. & Huttunen, J. 1998. *Vieraat kielet: oppiminen, opettaminen ja arviointi. Yleiseurooppalainen viitekehys*. Luonnos 2 ehdotuksesta viitekehykseksi. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita ja selosteita 76.

Kosonen, P. & Roininen,V. 1975. *Vieraiden kielten tarve eräillä palvelualoilla*. Turun yliopiston sosiologian laitoksen monisteita 78.

Kristiansen, I. 1990. *Nonverbal Intelligence and Foreign Language Learning*. University of Helsinki, Department of Education. Research Bulletin 73.

Kurtén, G. 1971. *En undersökning rörande diplomkorrespondenternas behov av kunskaper och färdigheter i främmande språk*. Åbo Akademis engelska institution.

Mackay, R. & Mountford, A.J. 1978. The Teaching of English for Special Purposes: Theory and Practice. Teoksessa R.Mackay & A.Mountford (toim.) *English for Specific Purposes*. London:Longman. 2-20.

McNamara, T. 1996. *Measuring Second Language Performance*. New York:Longman.

Mehtäläinen, J. 1987. *Teollisuuden toimihenkilöiden kielitaidon tarvetutkimus*. Teollisuuden koulutusvaliokunta. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Monistesarja nro 8/27.10.1987.

Oller, J. 1979. *Language Tests at School*. London: Longman.

Pasanen, U.M. & Hietanen, A. 1994. *Peruskoulun 9. luokan valtakunnallinen englannin kielen koe ja sen kehittäminen*. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksen julkaisuja 3.

Roininen,V. 1972. *Teollisuuden, kaupan ja eräiden palveluelinkeinojen ammateissa tarvittava vieraiden kielten taito*. Turun yliopiston sosiologian laitos. Monisteita 46.

Saleva, M. 1997. *Now They're Talking. Testing Oral Proficiency in a Language Laboratory.* University of Jyväskylä. Studia Philologica Jyväskyläensia 43.

Saville, N. & Hargreaves, P. 1999. Assessing Speaking in the Revised FCE. *ELT Journal* 53/1 January, 42-50.

St John, M.J. 1996. Business is Booming:Business English in the 1990s. *English for Specific Purposes* 15, Number 1. 3-18.

Takala, S. 1998a. Englannin kielen taidon taso Suomessa - hyvää kehitystä. Teok-

sessa S.Takala & K.Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan Kielentutkimuksen Keskus. 73-89.

Takala, S. 1998b. Language Testing: Recent Developments and Persistent Dilemmas. Teoksessa M-R.Luukka, S.Salla & H.Dufva (toim.) *Puolin ja toisin. Suomalais-virolaista kielen tutkimusta*. AfinLA yearbook 1998/No.56: The Finnish Association for Applied Linguistics. 277-287.

Widdowson, H.G. 1978. *Teaching Language as Communication*. Oxford: Oxford University Press.

Yates, C. 1977. What Objectives? Teoksessa S.Holden (toim.) *English for Specific Purposes*. Loughborough: Modern English Publications. 47-49.

LIITE 1.

Artikkelin referoiminen: Ensimmäisen vuoden opiskelijat (esimerkki)
Helsingin Sanomat, tiistaina 26. Elokuuta 1997

Popin kuninkaan sirpaleinen spektaakkeli
Jackson on yhä ilmiömäinen tanssija, mutta musiikissa oli paljon välipaloja

Neljä ruusua -yhtye nimesi toistaiseksi viimeisen suomenkielisen albuminsa Pop-uskonnoksi. Yhtye oli levyn ilmestymisen aikaan kovassa suosiossa, mutta nimi oli silkkaa liioittelua. Vain Michael Jackson olisi voinut tehdä saman kuulostamatta humoristilta. Oikeastaan kaikki viimeisen kymmenen vuoden aikana ilmestyneet Michael Jacksonin levyt ja kiertueet voisivat olla nimeltään Pop-uskontoja.

Jacksonin ensimmäinen Helsingin konsertti ei muistuttanut mitään aikaisemmin Olympiastadionilla nähtyä rocktapahtumaa. Michael Jackson ei pelaa samassa sarjassa U2:n tai Rolling Stonesin kanssa. Hän on tehnyt Stonesin tai U2:n tavoin valtavasti hienoa popmusiikkia, mutta kun Stonesista tai U2:sta pidetään tai ei pidetä niin Jacksoniin uskotaan tai ollaan uskomatta. Faneille Jackson on täydellinen ja hyväsydäminen, epäuskoisille silikonista tehty ja mieleltään kieroutunut. Molemmat saattavat silti pitää hänen hiteistään.

Tyhjää lavaa ja videokoosteita

Michael Jacksonin nykyinen HIStory-kiertue on ohjelmaltaan läpileikkaus tähden urasta. Hänelle vanhojen penkominen sopii, sillä uusin tuotanto ei ole yltänyt 70- ja 80-luvun neronleimausten tasolle. Mutta jos stadionille lähti sunnuntai-iltana kuuntelemaan Jacksonin musiikkia, ei voinut olla tuntematta ainakin pientä pettymystä.

Tähti esitti toki jättihittejään, mutta lavalta tarjottiin myös tavattoman paljon välisoittomaisia paloja, ja kovin usein 50 000 ihmistä sai katsoa tyhjää lavaa ja videokankailla pyöriviä Jackson-videokoosteita.

Lavalla ollessaan Jackson jähmettyi usein pitkiksi ajoiksi paikalleen, vieläpä kesken kappaleen. Kun show alkoi päästä vauhtiin, hän katosi taas lavalta ja ohjelmassa seurasi lisää videoita. Fanit jäivät hakkaamaan käsiään ja epäilijät alkoivat sorvata uusia kaskuja tauon aikana suoritettavista huoltotoimenpiteistä.

Koreografia ja musikaalimainen show on aina ollut olennainen osa Jacksonin konsertteja. Hän on edelleen ilmiömäinen tanssija, ja hänen moonwalk-askeleensa ovat yhtä legendaarisia kuin vaikkapa sateessa tanssivan Gene Kellyn kuviot.

Visuaalisesti konsertti oli ylitsepursuava; pommit ja raketit räiskyivät läpi illan ja tanssijat singahtelivat näyttävästi lavan alta nostolavojen ja luukkujen kautta. Hienoin yksittäinen numero oli jo klassikoksi muodostunut Billie Jean, jota varten Jackson veti käteensä vanhan hopeakäsineensä ja sysäsi otsalleen tutun lierihatun. Kappale rullasi uljaasti, ja Jackson liukui pitkin lavaa valokeilassa.

Maine solmussa, ääni soi maagisesti

Musiikin osalta konsertin huippuhetki muodostuikin Billie Jeanista ja sen perään kuulluista Thrilleristä ja Beat Itista. Jacksonin maine voi olla monessa solmussa, mutta hänen äänensä soi yhä maagisesti. Taka-alalla piilotelleen yhtyeen tulkinnat olivat ensisijaisesti tarkan ajoituksen ja efektien käytön oppitunteja.

Konsertti huipentui Earth Songiin ja Heal The Worldiin, joiden aikana lavalla nähdyt lapsijoukot, sotilaat ja panssarivaunu antoivat uuden ulottuvuuden sanalle "pateettinen". Michael Jackson poistui stadionilta lentokentälle ja Ranskan-linnaansa tarjottuaan suuren, mutta sirpaleisen shown. Hän jätti esittämättä useita popmusiikin historiaan kuuluvia, mestarillisia pophittejä. Kenties ne eivät kuulu hänen historiaansa.

Michael Jacksonin konsertti tänään Olympiastadionilla. Sisäänpääsy klo 17 alkaen. Istumapaikat loppuunmyyty, seisomapaikkoja jäljellä.

ILKKA MATTILA / Helsingin Sanomat

LIITE 2.

Artikkelin referoiminen: viimeisen vuoden opiskelijat (esimerkki)

Helsingin Sanomat 25. tammikuuta 1998

Työministeriö: Nuoruuden ihannointi johtaa työvoimapulaan

Kohta työmarkkinoilla on yli 50-vuotiaita 170 000 nykyistä enemmän

Joka viidennellä uutta työntekijää etsineellä työnantajalla oli viime vuonna rekrytointiongelmia. Työministeriö pelkää, että ongelma pahenee, jos väestön ikääntyessä työhönotossa suositaan vain nuoria työntekijöitä.

Työministeri Liisa Jaakonsaaren (sd) mukaan ikääntyminen on Suomelle suurempi haaste kuin rahaliitto Emu. Suomessa ikärakenteen muutos on jyrkempi kuin useimmissa muissa Euroopan maissa.

Tilastokeskuksen tekemän selvityksen mukaan rekrytointiongelmat eivät sinänsä ole pahentuneet viime vuosina. Pahimpina lamavuosinakin joka kymmenes työnantaja valitti työvoimapulaa.

Suurimpana esteenä työntekijän löytymiselle työnantajat pitivät koulutuksen, kokemuksen ja osaamisen puutetta. Usein hakijat olivat myös henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopimattomia tehtävään. Vain kuusi prosentti toimipaikoista jäi loppujen lopuksi ilman hakemaansa työntekijää.

Työministeriö ei pidä työvoimapulaa suurena ongelmana vielä, mutta sellainen voi olla edessä, jos uusiksi työntekijöiksi otetaan vain nuoria. Jo parin vuoden kuluessa 50-64-vuotiaiden ikäluokka kasvaa 170 000 henkilöllä. Samanaikaisesti työmarkkinoiden kysytyin ikäluokka, 25-49-vuotiaat, vähenee 150 000:lla.

Vanhemmilla vähemmän poissaoloja

Työministeriö pelkää nuoruuden ihannoinnin johtavan siihen, että vaikka työttömyys alenee, vanhemmassa päässä työttömyys kasvaa.

Yksi selvä tekijä, joka suosii nuorempia ikäluokkia, on koulutus. Nuoremmat ovat yleensä paremmin koulutettuja. Lisäksi lainsäädännön “viimeisen maksajan periaate” tekee vanhemmat työntekijät kalliimmiksi.

Kansliapäällikkö Pertti Sorsan mukaan suunnitelmissa onkin muutoksia työnantajan omavastuuseen työkyvyttömyyseläkkeessä siten, että omavastuu otettaisiin käyttöön asteittain esimerkiksi viiden vuoden kuluessa.

”Sen sijaan työttömyyseläkkeen omavastuu on liian lievä. Se tekee irtisanomisen liian helpoksi”, Sorsa sanoo.

Nuoruuden ihannoinnin vastapainoksi Työterveyslaitos on kartoittanut ikäihmisten vahvuuksia. Niitä ovat muun muassa strateginen ajattelu, terävä-älyisyys, harkitsevaisuus, viisaus, kyky pohdiskella ja perustella, elämänhallinta, korkea oppimismotivaatio ja sitoutuminen työhön, työkokemus ja poissaolojen vähyys.

PÄIVI ISOTALUS / Helsingin Sanomat

LIITE 3.

Roolipeli: ensimmäisen vuoden opiskelijat (kaksi esimerkkiä)

HAASTATTELU / TILANNE NRO 1

OPISKELIJA A

Olet viettämässä kesää tuttaviesi luona Lontoossa. Hard Rock Cafessa tapaat joukon englantilaisia nuoria. Keskustelet erään nuoren kanssa.

Aiheet:

- sinä itse
- musiikki
- Suomessa asuminen

OPISKELIJA B

Olet lontoolainen nuori. Tapaat Hard Rock Cafessa suomalaisnuoren, joka on viettämässä kesää tuttaviensa luona Lontoossa. Suomessa et ole koskaan käynyt, Tukholmassa sen sijaan olet kerran käynyt: KISSin konsertissa keväällä -97. Kysele suomalaisnuorelta:

- jotakin hänestä itsestään
- Millaisesta musiikista hän pitää? Entä suomalaiset yleensä?
- Millaisia musiikkitapahtumia Suomessa on?
- Onko Suomessa mukava asua?
- Onko Suomessa jotakin erityisen kiinnostavaa?
- Mikä Suomessa harmittaa?

HAASTATTELU / TILANNE NRO 2

OPISKELIJA A

Olet interrail-matkalla Euroopassa. Olet juuri viettänyt viikon Pariisissa ja tulet nyt Lontooseen. Ennen kuin lähdet etsimään yöpymispaikkaa, pistäydyt Leicester Squarella ihailemassa Tom Cruisen kädenjälkiä. Huomaat olevasi nälkäinen ja menet McDonaldsille. Samassa pöydässä istuu englantilaisnuori, jonka kanssa keskustelet mm. seuraavista aiheista:

- sinusta itsestäsi
- suomalaisesta ruuasta
- asumisesta Suomessa

OPISKELIJA B

Olet lontoolainen nuori. Vietät päivää Leicester Squarella. Ennen kotiin menoa poikkeat McDonaldsilla. Samassa pöydässä istuu interrail-matkalla oleva suomalaisnuori. Kysele häneltä:

- Jotakin hänestä itsestään
- Onko Suomessa McDonaldseja?
- Millaista ruokaa Suomessa syödään?
- Onko Suomessa paljon ylipainoisia?
- Mitä suomalaiset juovat?
- Millainen maa Suomi on asua?
- Mikä Suomessa harmittaa?

LIITE 4.

Viimeisen vuoden opiskelijoiden roolipeli (esimerkki)

Olet Finnairilla töissä. Luoksenne on tulossa Thai Air'in edustaja. Sinun tehtävänäsi on esitellä hänelle Finnairin toimintaa.

Tässä joitakin perustietoja:

- viime vuosi oli hyvä: tulos parani ja liikenne kasvoi uusiin ennätyksiin. Tämä oli heijastusta talouselämän vireydestä, mikä tosin rajoittui vuoden alkupuoliskoon. Talvikuukausina kasvu tyrehtyi sekä Suomessa että tärkeimmillä markkina-alueilla Suomessa.
- kasvun salaisuus on Finnairin hyvä maine maailmassa: turvalliset lennot ja ammattitaitoinen henkilökunta. Finnair pyrkii huolehtimaan hyvin lentomatkustajiensa viihtyvyydestä: lennoilla ei saa tupakoida, lapsille on omaa luettavaa, ruoka on maukasta, voi ostaa verovapaita tuotteita, kännyköitä ei saa käyttää.
- EU-jäsenyys on vaikuttanut myönteisesti lentoliikenteen kasvuun, koska kasvu on ollut nopeinta nimenomaan Euroopassa. EU:n myötä Tukholman kautta suuntautuva liikenne on lisääntynyt ja itse asiassa Tukholmasta on tullut eräänlainen liikenteen toinen keskus. Kotimaassa sen sijaan kasvu on ollut vaatimatonta.
- koska kilpailu on kovaa, hinnat ovat laskemassa.
- erityisongelmana on Euroopan ilmatilan ruuhkautuminen. Tähän Euroopan Unioni varmaan pystyisi löytämään ratkaisun jos vain haluaisi.

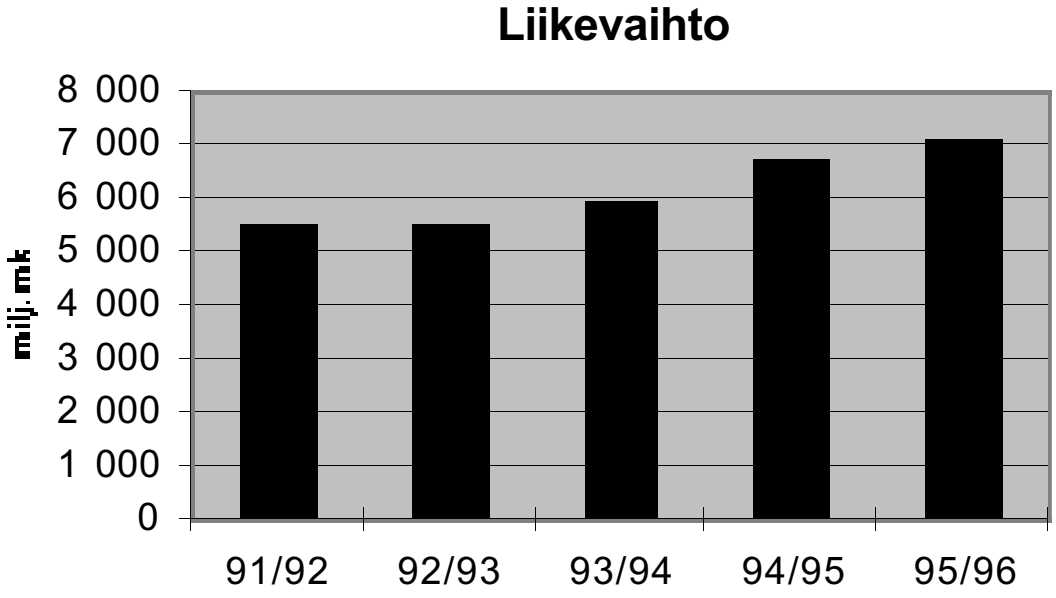

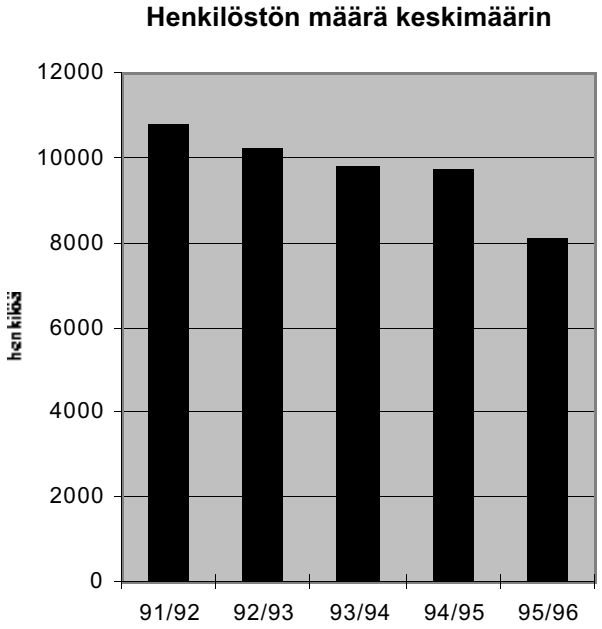

LIITE 5.

TASOKUVAUKSET / HOLISTINEN ARVIOINTI

TASO 5 ERINOMAINEN

Kommunikoi aktiivisesti ja luontevasti. Kieli on sujuvaa ja monipuolista. Vähäiset virheet ja muiden kielten vaikutus eivät ole häiritseviä.

Käyttää vaihtelevia rakenteita, sanavarasto monipuolinen. Satunnaisia virheitä saattaa esiintyä harvoin esiintyvissä rakenteissa. Ääntäminen lähes virheetöntä.

Hallitsee interaktiiviset strategiat ja on tietoinen diskurssistrategioista.

TASO 4 OIKEIN HYVÄ

Viestii itseään selvästi, sujuvasti ja luontevasti tavallisissa kielenkäyttötilanteissa.

Ilmaisun epätarkkuutta ja muiden kielten vaikutusta esiintyy vähän, mutta ne eivät haittaa viestin ymmärtämistä. Hallitsee kielen perusrakenteet, ääntämisen ja keskeisen sanaston.

Korjaa puutteet kommunikointistrategioilla (kuten täytesanat, kiertely, erilainen puhenopeus).

TASO 3 HYVÄ

Pystyy selviytymään hyvin tutuista kielenkäyttötilanteista. Ilmaisun epätarkkuuden ja muiden kielten vaikutuksen vuoksi puheen tuottamisessa katkoja tai epäröintiä.

Hallitsee kielen perusrakenteet ja perusääntämisen ja tuttuihin aiheisiin liittyvän sanaston. Vaativimmissa rakenteissa esiintyy virheitä.

Hallitsee diskurssistrategioitten käytön melko hyvin.

TASO 2 TYYDYTTÄVÄ

Selviytyy yksinkertaisissa tutuissa tilanteissa. Puheessa on toistoa ja uudelleen muotoilua ilmaisun suppeudesta johtuen. Muitten kielten vaikutus on tuntuvaa.

Perusrakenteissa on virheitä. Virheet ääntämisessä ja sanavalinnoissa saattavat haitata ymmärtämistä.

Opiskelijan keskityttävä kielen tuottamiseen niin, että diskurssistrategioitten käyttö on olematonta.

TASO 1 VÄLTTÄVÄ

Selviää yksinkertaisimmista viestintätilanteista. Paljon virheitä ääntämisessä, sanastossa ja perusrakenteissa. Vaikeuksia ymmärtää ja saada itsensä ymmärretyksi. Ei funktionaalista kielenkäyttökykyä.

ANALYYTTINEN ARVIOINTI / ÄÄNTÄMINEN

TASO 5 Ääntäminen lähes moitteetonta. Yksittäiset äänteet virheet tömiä. Hallitsesuprasegmentaalisten piirteiden käytön. Painotus hyvä myös pitkissä ja epätavallisissa sanoissa. Vaikka vieras aksentti on havaittavissa, se ei vähennä kommunikaation tehokkuutta.

TASO 4 Pyrkimystä englantilaiseen intonaatioon. Ääntäminen täysin ymmärrettävää.

Hallitsee suprasegmentaalisten piirteiden perusasiat (esim.

erottaa kysymyksen ja väitteen tai käskyn tai pyynnön). Sanapaino yleensä oikein.

TASO 3 Yksittäiset äänteet yleensä selkeitä ja sanat äännetty oikein, vaikka yksittäiset vaikeat äänteet ja intonaatio ovat suomalaisia. Sanapaino yleensä oikea. Ymmärtäminen saattaa joskus tuottaa vaikeuksia.

TASO 4 Ääntäminen on melko ymmärrettävää, vaikka siinä on paljon virheitä. Täysin suomalainen intonaatio, suprasegmentaalisten piirteiden käyttö rajoittunutta. Sanapaino tavallisissa sanoissa yleensä oikein.

TASO 5 Ymmärtäminen vaikeaa ääntämisvirheiden takia. Täysin suomalainen intonaatio. Suprasegmentaaliset piirteet pohjautuvat äidinkieleen. Muiden kielten voimakas vaikutus rytmiin, intonaatioon ja ääntämiseen.

ANALYYTTINEN ARVIOINTI / SANASTON HALLINTA

TASO 5 Hallitsee laajan ja monipuolisen sanavaraston. Vain harvoin sanojen etsimistä.

TASO 4 Hyvä ja melko laaja sanasto. Opiskelija suhtautuu luontevasti vääriin sanavalintoihinja osaa korjata ne.

TASO 3 Hallitsee keskeisen sanaston. Sanojen ”etsiminen” ja virheelliset sanavalinnat saattavat aiheuttaa pieniä vaikeuksia kommunikoinnissa. Tukeutuu parafraaseihin ja yksinkertaistamiseen kun on kysymyksessä abstraktimpi aihe.

TASO 2 Rajoittunut sanavarasto aiheuttaa vaikeuksia kommunikoinnissa.

TASO 1 Sanavarasto hyvin rajoittunut. Sanavaraston suppeus vaikeuttaa peruskommunikointia.